

Inventering och bedömning av naturvärde

Filsbäck

Naturvärdesinventering för kommande
detaljplanarbeten i Filsbäck, Lidköpings kommun

Produktion: Enetjärn Natur AB 2018

Om dokumentet

Enetjärn Natur AB på uppdrag av Lidköpings kommun.

Inventering och bedömning av naturvärde - Filsbäck - Naturvärdesinventering i Lidköpings kommun.

Utredningen har genomförts under tiden maj till juni 2018.

Följande personer har medverkat i inventeringen:

Tony Svensson – naturinventering, bedömningar och rapportering. Biolog med flera års erfarenhet av naturvärdesinventeringar i hela landet. God kännedom om olika naturtyper och arter, expertkunskap om svampar.

Erland Lindblad – naturinventering, bedömningar och rapportering. Biolog med bred erfarenhet av inventeringar av arter och naturmiljöer i hela landet. Har goda kunskaper om naturvårdsarter knutna till skogs- och jordbruksmiljöer.

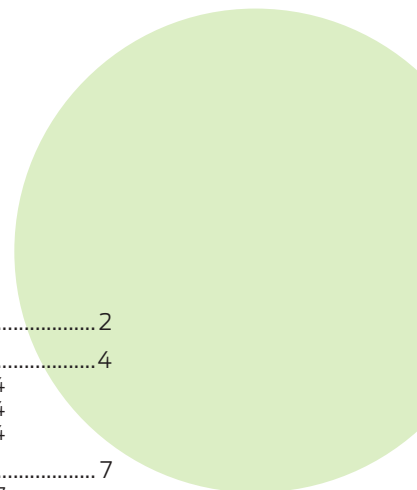
Sofia Lund – kvalitetsgranskning. Biolog med inriktning mot botanik. Senior konsult med lång erfarenhet av olika inventeringar, naturvärdesbedömningar, arter och artskydd.

Omslagsbild: Promenadstig i inventeringsområdet.

Samtliga fotografier: Enetjärn Natur AB om inte annat anges.

Kartmaterial har använts med tillstånd från Lantmäteriet: © Lantmäteriet, Gävle 2018

Medgivande MEDGIV-2018-1-05613

Innehåll

Om dokumentet	2
1 Inledning.....	4
Om projektet.....	4
Syfte med naturvärdesinventeringen	4
Metodik.....	4
2 Naturmiljöer och naturvärde	7
Översiktlig beskrivning	7
Skog	7
Jordbruksmark och grönområden.....	7
Vatten.....	7
Naturvärde	8
Generellt biotopskydd.....	11
Skyddad natur och omgivande landskap	11
3 Arter	13
Artskyddsförordningens bilaga 1	13
Artskyddsförordningens bilaga 2	13
Andra naturvårdsintressanta arter	14
4 Samlad bedömning	15
5 Rekommendationer	17
Källor.....	19
Webbsidor	19
Litteratur	19
Bilaga 1 – Naturvärdesobjekt	20
Bilaga 2 – Fynd av naturvårds-intressanta arter	39

1

1 Inledning

Om projektet

Lidköpings kommun efterfrågar en naturvärdesinventering av fem delområden runt tätorten Filsbäck. Naturvärdesinventeringen ska vara ett underlag i en pågående detaljplan samt även för ett framtida detaljplanearbete. De utpekade områdena utgörs av öppna jordbruks- och grönyteområden, miljöer intill Filsbäcken och Öredalsån, skogsmark, en golfbaneanläggning, dammar samt kraftledningsgator. Naturvärden direkt kopplade till Filsbäcken och Öredalsån tas inte upp här eftersom de utreddes av Lidköping kommun under 2017-2018.

Resultat av fältbesök och annan kunskapssammanställning presenteras i denna rapport.

Syfte med naturvärdesinventeringen

Syftet med naturvärdesinventeringen är att tillhandahålla ett underlag om naturvärden och skyddade arter i de utpekade områdena samt redovisa vilka rekommendationer som föreslås för den kommande planläggningen med beaktande av resultaten från inventeringen. I inventeringen ingår identifiering och kartläggning av strukturer och livsmiljöer som är värdefulla ur naturvårdssynpunkt, men också förekomst av naturvårdsarter. I uppdraget ingår även att identifiera och kartlägga objekt som omfattas av

Naturvärde

Med naturvärde avses i den här rapporten betydelse för biologisk mångfald.

det generella biotopskyddet.

Metodik

Naturvärdesinventeringen har gjorts enligt svensk standard SS 199000:2014 (SIS Swedish Standard Institute 2014a-b) med ambitionsnivån *NVI på fältnivå* med detaljeringsgrad *Detalj* med tilläggen *Naturvärdesklass 4, Detaljerad redovisning av artförekomst* och *Generellt biotopskydd*. Det innebär att naturvärdesobjekt ned till en storlek av 10 m² har eftersökts och kartlagts i fält. I delområde 3 (se figur 2) har även tillägget *Värdeelement* använts för att kartlägga förekomst av skyddsvärda träd. Naturvärdesinventering omfattar samtliga naturmiljöer i inventeringsområdet. Naturvärdet har bedömts i fyra naturvärdesklasser (1, 2, 3 och 4):

- Naturvärdesklass 1 Högsta naturvärde – störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- Naturvärdesklass 2 Högt naturvärde – stor positiv betydelse för biologisk mångfald

1 Översiktskarta med inventeringsområdet vid Filsbäck..

- Naturvärdesklass 3 Påtagligt naturvärde – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
- Naturvärdesklass 4 Visst naturvärde – viss positiv betydelse för biologisk mångfald

För samtliga naturvärdesobjekt har även en bedömning om naturmiljön utgör en Natura 2000-naturtyp utförts. Bedömningen har genomförts med hjälp Naturvårdsverkets vägledningar för de naturtyper och arter som ingår i EU:s naturvårdsdirektiv och som förekommer i Sverige. För en översiktlig beskrivning av dessa naturtyper och ingående karaktärs- och typiska arter hänvisas till Naturvårdsverkets hemsida (www.naturvardsverket.se) samt publikationen *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000* (Naturvårdsverket 1997).

Området besöktes i fält 2018-05-08 och 2018-05-09. Bedömningarna grundar sig på slutsatser från fältbesök och annan tillgänglig kunskap om området. Kunskap om området har inhämtats från Skogsdataportalen, Länsstyrelsen i Västra Götaland samt Artportalen.

Naturvärdesinventeringen har utförts med tillägget *Generellt biotopskydd*, vilket innebär att objekt som omfattas av det generella biotopskyddet har identifierats och koordinatsatts – bland annat med hjälp av Naturvårdsverkets vägledningar för generellt biotopskydd (www.naturvardsverket.se).

2018-06-29

Samtliga fynd av naturvårdsarter har registrerats och koordinatsatts, och redovisas i mer detaljerad form i bilaga 2.

2 Översiktskarta med de fem delområden som inventerats vid Filsbäck.

2 Naturmiljöer och naturvärde

I detta kapitel ge en översiktlig beskrivning av inventeringsområdets naturmiljöer och naturvärde. Objekt med naturvärde redovisas i detalj i Bilaga 1.

Översiktlig beskrivning

Inventeringsområdet utgörs av tätortsnära jordbruks- och grönyteområden, miljöer intill Filsbäcken och Öredalsån, skogsmark, en golfbaneanläggning, dammar samt kraftledningsgator. En del av skogsmarken utgörs av gammal inägomark som vuxit igen till skog. Terrängen i området är platt men sammansättningen av öppna och trädbeklädda marker, vatten i form av dammar och diken samt Flisbäcken och Öredalsån skapar ändå en varierad miljö.

Skog

Skogsområdet i väster utgörs huvudsakligen av ung produktionsskog och hyggesmark samt medelålders granskog. Övriga skogspartier är sekundärskog på gammal jordbruksmark som uppkommit genom naturlig föryngring. Några skogspartier har gallrats till en parkliknande struktur. Längs med Filsbäcken och Öredalsån finns lundartade kantzoner. Eftersom de flesta skogspartierna gränsar mot öppen mark finns det också brynmiljöer.

Golfbana

På golfbaneområdet, som till största delen består av näringspåverkade klippta gräsmattor, finns det även grävda dammar och konstgjorda kullar med sandblottor på några platser. Sandblottor i sydslän-ter är viktiga miljöer för bland annat solitärbin. Småvatten, diken och dammar skapar variation i landskapet och ger förutsättningar för många olika organismgrupper.

Jordbruksmark och grönområden

Inventeringsområdets jordbruksmark och grönområden är näringspåverkade och har endast få hävd-gynnade arter. Längs med två av åkrarna finns det diken som omfattas av det generella biotopskyddet.

Vatten

I det inventerade området finns två mindre vattendrag: Filsbäcken och Öredalsån. Längs med båda vattendragen finns det lundartade kantzoner med mer eller mindre naturlig vegetation.

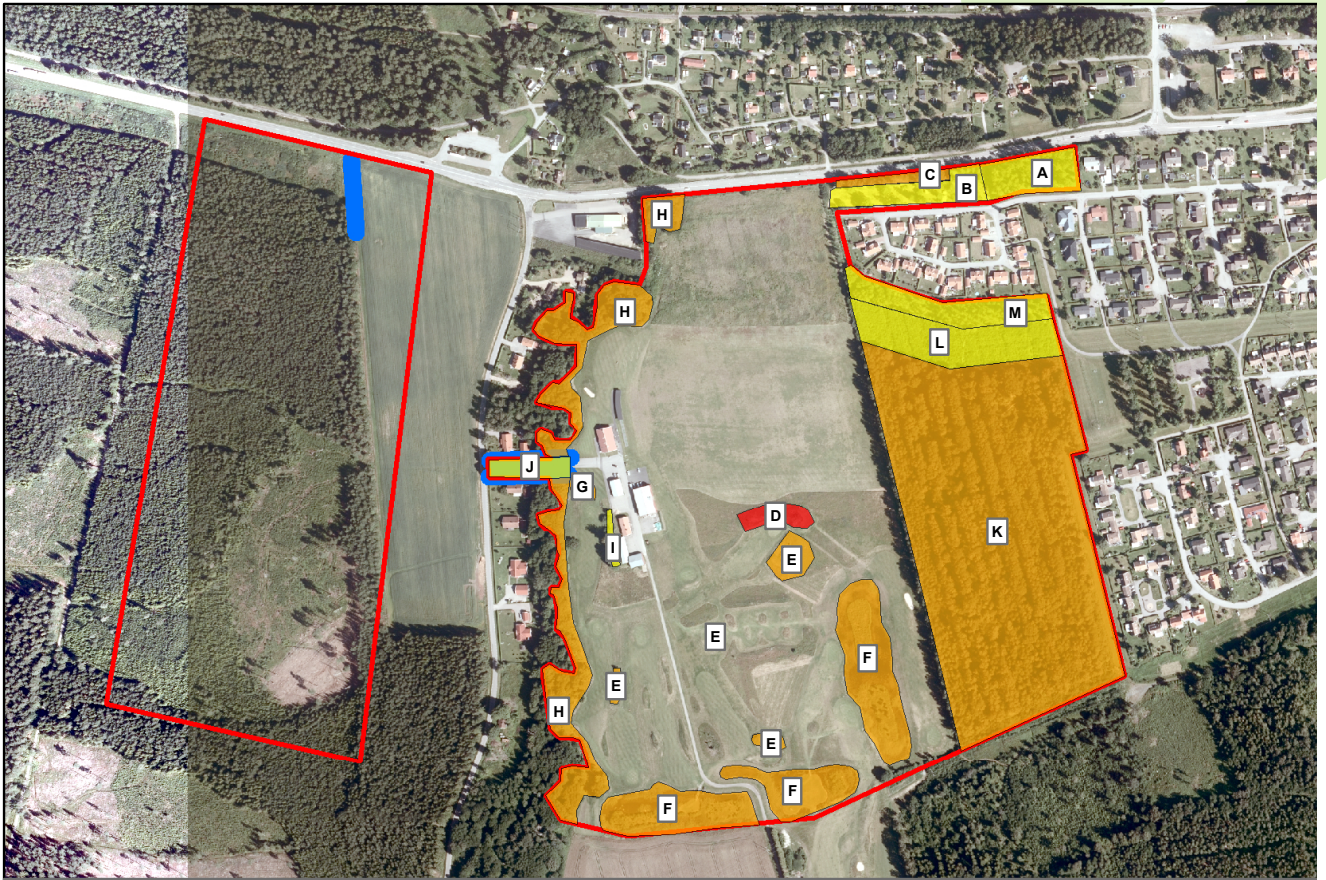
3 Området innefattar olika miljötyper såsom ung produktionskog, öppna grönytor med bryn, lundartade kantzoner intill Filsbäcken och Öredalsånsamt sandiga slänter på golfbaneområdet.

Naturvärde

I det inventerade området identifierades ett objekt med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde), åtta objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) och 12 objekt med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde). Dessa finns redovisade i detalj i Bilaga 1.

Det område som har högt naturvärde är en sydvänd sandig slänt med gott om bohål för solitära bin. De områden som har bedömts till klass 3 är ytterligare några sandiga slänter med förekomst av sandbin, ett par områden med lundartad skog, några sekundärskogspartier med strukturer i form av död ved och äldre träd samt några dammar och en trädallé. I klass 4 ingår träd- och skogspartier som uppkommit genom naturlig föryngring och som bedöms ha vissa biotopvärden. Inga objekt har bedömts hålla naturvärdesklass 1 (högsta naturvärde). Av resterande inventeringsområden bedöms åkermarken, klippta gräsytor, hyggen, ungskogar och några mindre planterade granbestånd ha lågt naturvärde.

2018-06-29

Naturvärdesobjekt

Naturvärdesklass

- Klass 2 Högt naturvärde
- Klass 3 Påtagligt naturvärde
- Klass 4 Visst naturvärde
- Inventeringsområde
- Biotopskydd Diken och alléer

4 Kartan visar de naturvärdesobjekt som identifierades vid naturvärdesinventeringen (västra delen).

2018-06-29

Naturvärdesobjekt

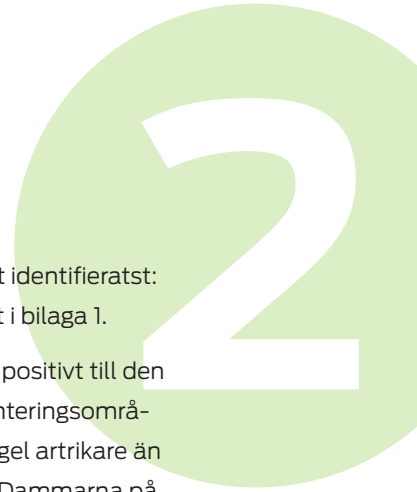
Naturvärdesklass

- Klass 2 Högt naturvärde
- Klass 3 Påtagligt naturvärde
- Klass 4 Visst naturvärde
- Inventeringsområde
- Biotopskydd Diken och alléer

5 Kartan visar de naturvärdesobjekt som identifierades vid naturvärdesinventeringen (östra delen).

2018-06-29

Generellt biotopskydd

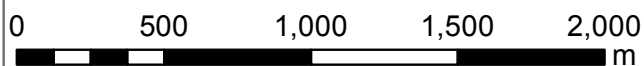
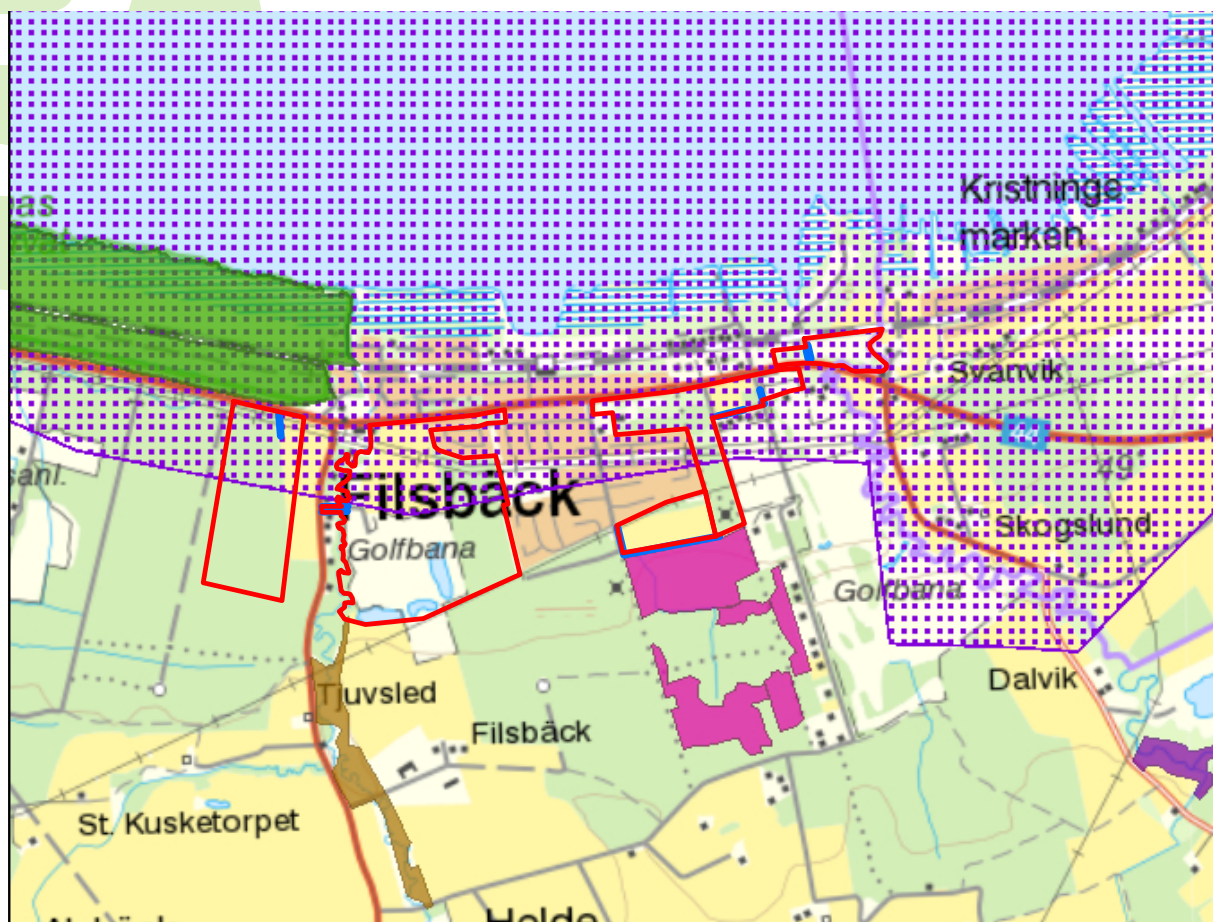
I det inventerade området har sex objekt som omfattas av det generella biotopskyddet identifierats: två öppna diken och fyra trädalléer (se karta i figur 4 och 5). Objekten beskrivs utförligt i bilaga 1.

Biotopskydd utgör viktiga strukturer och livsmiljöer för många arter och bidrar därmed positivt till den biologiska mångfalden. De objekt som innefattas av kategorin småvatten utgörs i inventeringsområdet av öppna diken som periodvis eller permanent är vattenfyllda. Dessa miljöer är i regel artrikare än den omgivande naturen och utgör ett viktigt habitat för exempelvis grod- och kräldjur. Dammarna på golfbanan omfattas inte av det generella biotopskyddet eftersom golfbanor inte räknas som jordbruksmark.

Skyddad natur och omgivande landskap

Tidigare kända naturvärden i de närmaste omgivningarna:

- Delar av inventeringsområdet ingår i biosfärområdet Vänerskärgrården med Kinnekulle.
- Inventeringsområdet ligger inom en värde-trakt för skyddsvärda träd; värde-trakt 24 - Skaraborg (Länsstyrelsen.se)
- Nordväst om inventeringsområdet på norra sidan av väg 44 ligger Östra Sannornas naturreservat. Detta är ett strandområde vid Vänern som är uppbyggt av ett antal långsträckta sandryggar som löper parallellt med stranden. I de lägre partierna finns fuktigare naturtyper som till exempel klibbalkärr och täta videsnår. Videsnåren tillsammans med vassen, som tar vid ut mot vattnet, utgör ypperliga fågelmiljöer, vilka används både av sträckande och häckande fågel.
- Söder om inventeringsområdet ligger ett skogligt objekt med naturvärde som har biotopklassningen barrskog.
- Längsmed Filsbäcken söder om inventeringsområdet finns ett objekt från ängs- och betesmarksinventeringen (2002-2004) som har klassningen ej aktuellt.

Tidigare kända naturvärden i området

- Inventeringsområde
- Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen
- Objekt med naturvärden
- Ängs- och betesmarksinventeringen
- Naturreservat
- PS.BIOSFARSOMRADEN

6 Översiktskarta skyddad natur och omgivande landskap..

3 Arter

I det här kapitlet beskrivs förekomst av arter i inventeringsområdet. Fokus ligger på arter som omfattas av Artskyddsförordningen och andra naturvårdsintressanta arter.

Artskyddsförordningens bilaga 1

I samband med naturvärdesinventeringen observerades ett antal arter som omfattas av Artskyddsförordningens bilaga. Arterna omfattas av skydd enligt §4.

De observerade arterna är kungsfågel^{VU}, gulspurv^{VU}, sånglärka^{NT} och brun kärrhök.

Uppgifter om var och i vilken omfattning arterna förekommer i området redovisas i bilaga 2.

Artskyddsförordningens bilaga 2

Av de arter som tas upp i Artskyddsförordningens bilaga 2 hittades vanlig groda, vanlig snok, skogsödla, revlumner, idegran, gulsippa och gullviva i samband med naturvärdesinventeringen. Grod- och kräldjuren omfattas av skydd enligt § 6 , idegran enligt § 8 och övriga växter enligt § 9.

Uppgifter om var och i vilken omfattning arterna förekommer i området redovisas i bilaga 2.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en lagstiftning som innebär fridlysning av ett antal arter och alla vilda fåglar, samt skydd av deras livsmiljöer. Artskyddsförordningen inför- livar EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning.

Till förordningen hör två listor med arter, bilaga 1 och 2. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, d.v.s. man får inte samla in, skada eller döda de listade arterna. För arterna i bilaga 1 är dessutom arternas livsmiljöer skyddade och får inte förstöras.

Fåglar

Artskyddsförordningen omfattar alla vilda fåglar. Här har dock endast de arter som markerats med B i förordningen samt de som är upptagna på den nationella rödlistan tagits med. Detta är i linje med Naturvårds- verkets handbok för Artskyddsförordningen.

Rödlistan

Rödlistan är en redovisning av arters relativa risk att dö ut från det område som rödlistan avser, i vårt fall Sverige. Även vanliga arter kan bli rödlistade om deras populationer befinner sig i kraftig minskning.

Rödlistan är uppdelad i sex olika kategorier, var och en med sin ofta använda förkortning: kunskapsbrist (DD), nationellt utdöd (RE), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Arter i de tre sistnämnda kategorierna kallas med en gemensam term för hotade arter. I denna rapport redovisas arter i dessa tre kategorier samt arter som är nära hotade (NT).

Den svenska rödlistan tas fram av Artdatabanken enligt internationella kriterier och revideras regelbundet. Den senaste rödlistan publicerades 2015.

Rödlistan innebär i sig inget juridiskt skydd. Däremot är listan ett viktigt hjälpmedel för att göra naturvårdsprioriteringar, i arbetet med att nå Sveriges miljömål, däribland Ett rikt växt och djurliv.

Andra naturvårdsintressanta arter

Vid naturvärdesinventeringen påträffades ett antal andra naturvårdsintressanta arter. Svampen svartöra^{NT} påträffades på en al. Enstaka fynd gjordes också av signalarterna gulnål och krushättemossa samt ett tiotal fruktkroppar av scharlakansvårskål s.lat. På alléträd växte det kyrkogårdslav, fjällig dagglav och allémossa. På sydvända slänter med sandblottor påträffades ett hundratal individer av sälgsandbi, stor svävfluga, blodbin av släktet *Sphcodes* samt gökbin av släktet *Nomada*. Blanksvart trämyra, en art som brukar anges som naturvårdsart då den bosätter sig i ihåliga lövträd, noterades. Bland övriga arter kan nämnas, naverlönn^{CR}, gulplister, mandelblomma, kransmossa, stjärtmes och stenknäck. Naverlönnen var antagligen planterad och har därför lågt artvärde.

4 Samlad bedömning

I detta kapitel redovisas en samlad bedömning av områdets naturvärde.

Den tätortsnära naturen runt Filsbäck har sitt huvudsakliga värde genom att den är varierad och omfattar olika biotoper och livsmiljöer. Terrängen i området är platt men sammansättningen av öppna och trädbevuxna marker och vatten i form av dammar och diken samt Filsbäcken och Öredalsån skapar ändå den variation som behövs för att olika organismgrupper ska trivas. Nedan följer en bedömning uppdelat på de olika delområdena (se figur 2). Delområde 2 har större variation än de övriga områdena och är också sammantaget det mest naturvårdsintressanta.

Delområde 1

Skogsområdet i väster utgörs huvudsakligen av ung produktionsskog och hyggesmark samt medelålders granskog utan några direkta naturvärden.

Delområde 2

Det mellersta området (golfbanan) avgränsas i väster av Filsbäcken med dess lundartade kantzon mot golfbanan. Här finns det värden i form av grova träd och kryptogamflora bunden till döende och död ved. Längs infarten till golfbaneområdet finns en dubbelsidig lindallé.

På golfbaneområdet finns det grävda dammar med förekomst av bland annat vanlig groda och vanlig snok. Det har också anlagts kullar som på sina ställen har sandblottor med bohål av solitärbin av ett antal olika arter, bland annat sälgsandbi. Öppna marker med sandblottor och förekomst av solitärbin minskar i landskapet. Det utdikade jordbruksområdet öster om golfbanan, som växt igen med sekundärskog har på sina ställen försumpats. På vårarna är sälgarna och videsnåren som växer här viktiga pollenresurser för solitärbin. Det finns även en hel del död ved i området.

I norr intill väg 44 finns en trädridå med äldre björkar och hävdgynnade arter såsom vårbrodd, knippfryle, mandelblomma, gullviva, liten blåklocka, svartkämpar, gråfibbla, fårsvingel, ärenpris, teveronika, stormåra och rölleka.

Delområde 3

Brukad åker utan några egentliga naturvärden. Åkern avgränsas i syd och i väst av diken vilka omfattas av det generella biotopskyddet.

Delområde 4

Området består av skogsmark i nordväst och syd samt av öppna jordbruks- och grönområden i nordöst. Skogsområdet som har varierande trädåldrar ligger på plan stenfri mark och har längre tillbaka i tiden troligtvis varit jordbruksmark. Norra och mellersta delen består av lövdominerad skog av björk, asp, lönn och bok med inslag av gran och tall. Södra delen är mer barrdominerad, huvudsakligen av grov tall. Skogsområdets biotopvärden ligger i de grova tallarna och hålträden av asp samt några högstubbar

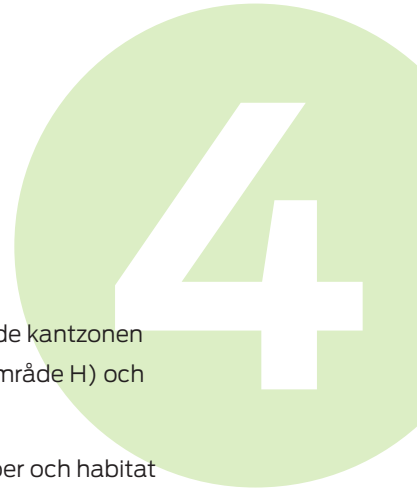
4

och lågor av björk. Artfynden är inte så många men förekomst av artskyddsförordningsarter som skogsödla, revlumner, och gullviva samt naturvårdsintressanta arter som gulplister och blanksvart trämyra kan nämnas.

De öppna jordbruks- och grönområdena i nordöst har låga naturvärden förutom en brynzon intill väg 44 med nektarvärden i form av blommande träd och buskar. I området finns också två björkalléer som omfattas av det generella biotopskyddet.

Delområde 5

Området består av en lundliknande lövskogsdunge i väster, åkermark i öst samt en lundartad kantzon längsmed Öredalsån. Det finns också en dubbelsidig trädallé i området. Åkermarken är näringspåverkad och har låga naturvärden. Den lundartade trädmiljön med bland annat grov al längs Öredalsån ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt. Den dubbelsidiga trädallén i mellersta delen omfattas av det generella biotopskyddet.

5 Rekommendationer

Det mest naturvårdsintressanta området är delområde 2 som innefattar den lundartade kantzonen längs med Filsån (område H), kullarna (område E och F), dammarna på golfbanan (område H) och den med sekundärskog igenväxta inägomarken öster om golfbanan (område K).

Från naturvårdssynpunkt utgör dessa områden tillsammans en variation av olika miljöer och habitat som skapar goda förutsättningar för biologisk mångfald. Exploateras en del så kommer det även få en negativ påverkan på den intilliggande marken. Det är framför allt solitärbin som är beroende av denna variation av olika miljötyper i nära anslutning till sina föryngringsytor.

Nedan följer en beskrivning med åtgärder som kan vidtas för att bevara och främja naturvärdena.

På golfbanan finns kullar med sandblottor och i dessa bor det solitärbin. På flera av kullarna har det dock etablerats en grässvål vilket är negativt för de arter av solitärbin som är beroende av sandblottor för att bygga sina bon. En effektiv åtgärd för att bevara och främja förekomst av solitärbin är att skapa de sydvända slänter där grässvål etablerats och på så vis återskapa sandblottor. Det är också viktigt att bevara de sälgar och videsnår som finns i skogsområdet öster om golfbanan eftersom sälgsandbi och humlor samt flera andra arter är helt beroende av denna nektarresurs under våren. Även dammarna i den södra delen av golfbaneområdet bidrar till variation och skapar livsmiljöer för många olika artgrupper. Däremot saknar de gräsklippta ytorna på golfbanans norra del i stort sett naturvärden.

Även den lundartade kantzonen längs med Filsån skapar bryn och ger livsutrymme för många olika organismer. Eftersom det påträffades ett antal naturvårdsarter kopplade till död ved här är det önskvärt att den döda ved som finns i området och som nyskapas får ligga kvar. Detta gäller även den lundartade kantzonen längs med Öredalsån.

Inom inventeringsområdet finns det två dubbelsidiga alléer som domineras av ädellövträd (en lindallé och en allé med skogslönn, skogsek, klibbal, och hagtorn). Med ökad trädålder i en allé så ökar också naturvärdena. Det vore önskvärt med en kommunal strategi och vårdplan för hur alléerna ska förvaltas för att uppnå detta. I många kommuner är det vanligt att samtliga träd i en allé vid en viss ålder tas ned och ersätts av nya, vilket är förödande för de naturvärden som är knutna till alléerna. För att maximera naturvärden i en allé behöver den bestå av träd av olika åldrar som successivt ersätter de träd som dör bort. För att uppnå detta och samtidigt se till att de gamla träden inte utgör någon fara för allmänheten är kronreducering eller hamling en lämplig metod. För att även få till en olikåldrig allé behöver träd planteras mellan de äldre träden. Lyckas man få yngre träd att ta sig intill äldre träd så får dessa en senvuxen karaktär vilket är gynnsamt för biologisk mångfald. För att optimera naturvärdena i alléerna är det lämpligt att kontinuerligt kronreducera eller hamla äldre träd och successivt plantera nya träd däremellan. Denna strategi skulle kunna användas på de två dubbelsidiga ädellövsalléerna som finns i området.

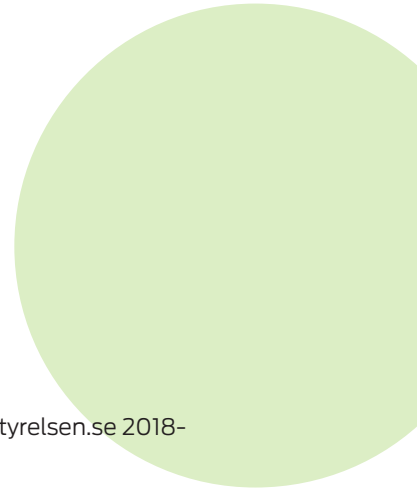
Följande förslag på åtgärder rekommenderas för att bevara och utveckla de naturvärden som finns i området:

- Skapa nya sandblottor på de sydvända kullarna/slänterna där grässvål etablerats (golfbaneområdet).

- Vara försiktig med åtgärder i den med sekundärskog igenväxta inägomarken öster om golfbanan för att inte äventyra de pollenresurser som sälgarna och videsnåren tillhandahåller.
- Lämna de lundartade kantzoner längs med Filsbäcken och Öredalsån orörda.
- Upprätta en strategi och vårdplan för skötseln av trädalléerna med fokus på hur den biologiska mångfalden som är knuten till träden kan bevaras och utvecklas på lång sikt.

Ifall det skulle visa sig vara svårt att kombinera exploateringsplanerna med befintliga naturvärden kan ekologisk kompensation övervägas som ett alternativ. Ekologisk kompensation skulle exempelvis kunna vara att sandiga sydslänter skapas på andra platser där det finns lämpliga livsmiljöer för solitärbin.

Källor

Webbsidor

Uppgifter om nyckelbiotoper och andra skogliga värden har hämtats från www.skogsstyrelsen.se 2018-06-12

Uppgifter om växt- och djurförekomster har hämtats från www.artportalen.se 2018-06-12

Uppgifter om rödlistade arter har hämtats från www.artdatabanken.slu.se/rodlista 2018-06-12

Uppgifter om Natura 2000-områden och naturreservat har inhämtats från länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/vastragotaland.

Uppgifter om naturvärden har även inhämtats från kommunernas hemsidor www.lidkoping.se

Uppgifter om ängs- och betesmarker har hämtats från Jordbruksverkets databas TUVA

De kartor och ortofoton som använts finns tillgängliga på Lantmäteriets karttjänst SeSverige

Litteratur

Ahlén, I., Andrén, C. & Nilson, G. 1995: Sveriges grodor, ödlor och ormar – Fältguide och faktasamling. ArtDatabanken och Svenska Naturskyddsföreningen.

Nitare, J., 2000: Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog, Skogsstyrelsens Förlag.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Bilaga 1 – Naturvärdesobjekt

I denna bilaga beskrivs de objekt som vid naturvärdesinventeringen bedömdes ha ett naturvärde i naturvärdesklass 1-3. Objekten redovisas på karta i figur 4 och 5.

A Träddunge intill väg 44

Beskrivning: Öppen olikåldrig trädunge som domineras av medelålders till äldre björk, med inslag av äldre asp och yngre skogsek. Bitvis finns mycket uppslag av rönn och *Salix*. Några träd har plockhuggits, sannolikt för att få en mer ljusöppen miljö. I fältskiktet växer bl.a. vitsippa, vildkaprifol, ekorrbar, blåbär, vårfryle och arter som tyder på viss igenväxning eller näringspåverkan såsom bergrör, örnbräken, brännässla och kirskaål. I bottenskiktet förekommer kransmossa. Det förekommer avstjälplning av trädgårdsavfall i objektet. Terrängen är plan och marken frisk. Objektet ligger mellan väg 44 och ett bostadsområde.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Skogsdungen är naturligt uppkommen björkskog med inslag av äldre asp. Skogen har strukturer som olikåldrighet och viss skiktning vilket ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

B Parkliknande miljö med fritidstomt

Beskrivning: Objektet utgörs av en parkliknande miljö med gräsklippta ytor. Marken är frisk och terrängen är plan. Träd och buskar som växer på ytan är björk, hästkastanj, cypress, ädelgran, hägg, olika fruktträd, rhododendron, spirea och en mm. I fältskiktet växer bredbladiga gräs samt daggekåpa, blomsterlupin och narciss mm. Objektet ligger mellan väg 44 och ett bostadsområde.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Den parkliknande miljön, förekomst av fruktträd och nektarresurser ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

7 Objekt A. Träddunge intill väg 44.

8 Objekt B och C. Parkliknande miljö samt träddå med björk intill väg 44.

2018-06-29

9 Objekt D. Sydvänd slänt på golfbaneområdet med sandblottor och god förekomst av solitärbin

10 Objekt E. Kulle på golfbanan som börjat få en grässvål men som fortfarande har en förekomst av solitärbin.

2018-06-29

C Trädriddå med äldre björk intill väg 44

Beskrivning: Trädriddå med äldre grova björkar samt enstaka rönn, oxel, lärk, skogslönn och körsbärsträd. Marken är torr till frisk och terrängen plan. I fältskiktet växer hävdgynnade arter såsom vårbrodd, knippfryle, mandelblomma, teveronika, stormåra, gråfibbla, ärenpris, liten blåklocka, gullviva, fårsvingel, rölleka och svartkämpar. Bland lavarna som växte på träden kan nämnas kyrkogårdslav, dagglav och gulkantad dagglav. Objektet ligger intill väg 44.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Åldern på träden, förekomst av ett körsbärsträd som erbjuder både nektar, pollen och bär samt den hävdgynnade floran ger ett visst biotopvärde. De hävdgynnade arterna ger ett visst artvärde.

D Kulle på golfbanan med sydvänd sandig slänt och stor förekomst av solitärbin

Beskrivning: Kulle med sandig sydslänt belägen på golfbaneområdet. Gott om bohål av solitärbin i den sandiga slänten. Vid fältbesöket noterades ett hundratal individer av sälgsandbi, stor svävfluga, blodbin av släktet *Sphecodes* samt gökbin av släktet *Nomada*. Sydslänten har mager flora med bland annat nagelört, knippfryle, gråfibbla och rotfibbla medan övriga delar av kullen är mer av ruderatmarkskaraktär.. Gulsparv^U och sånglärka^{NT} sjöng iintill och ovanför. På vårarna utgör sälgarna och videsnåren i skogsområdet öster om golfbanan viktiga nektarresurser för solitärbin (se område K).

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Den sandiga sydslänten som utgör en miljö för solitärbin ger ett påtagligt biotopvärde. Artvärdet är påtagligt genom det stora antalet individer av olika arter solitärbin varav minst en (sälgsandbi) utgör en naturvårdsart. Antalet individer solitärbin är betydligt större här än på de andra kullarna i omgivningen.

E Fyra anlagda kullar på golfbanan med förekomst av solitärbin

Beskrivning: Fyra anlagda kullar med mindre sandblottor belägna på golfbaneområdet. Förekomst av bohål av solitärbin i sandblottorna. Vid fältbesöket noterades 10-20 individer av sälgsandbi, stor svävfluga, blodbin av släktet *Sphecodes* samt gökbin av släktet *Nomada*. Bland floran kan nämnas nagelört, fårsvingel, johannesört, gråfibbla och rotfibbla. På stora delar av kullarna har grässvålen slutit sig och det förekommer endast mindre sandblottor. På andra delar har bredbladiga gräs och arter som åkerfräken, maskros och kanadensiskt gullris tagit över. Sånglärka^{NT} sjöng ovanför.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Sandblottorna, som fortfarande återstår, utgör en miljö för solitärbin och ger ett visst biotopvärde. Ett mindre antal bohål och fynd av olika arter solitärbin samt större svävfluga ger ett visst artvärde.

11 Objekt D. Sälgandsbi på en sydvänd slänt på golfbaneområdet.

12 Objekt F. På golfbaneområdet finns det grävda dammar som hyser vanlig groda.

2018-06-29

F Dammar belägna i södra och sydvästra delen av golfbanan

Beskrivning: Grävda dammar med dyig botten och ett visst siktdjup. Kanterna mot golfbanan klipps där det förekommer slyuppslag av klibbal och salix. I och intill dammarna växer bl.a. vass, bredkaveldun, svärdsilja, andmat, bäcknate, spjutmossa och bålmossor. En äggsamling och två vuxna individer av vanlig groda samt dykarskalbaggar påträffades i dammarna. Vanlig groda omfattas av artskyddsförordningen. En golfbaneanställd berättade att det tidvis finns mycket grodor i dammarna samt att gräskarp planterats in. Även yngel av vitfisk noterades. Ett gräsandspar höll till i dammen samt en törnsångare sjöng alldeles intill. Även en brun kärnhök gjorde en lov intill dammarna och flög sedan vidare.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Dammar och småvatten ger ett visst biotopvärde genom att det skapar en variation i landskapet och ger livsutrymme för flera olika organismgrupper. Artvärdet är visst genom att vanlig groda reproducerar sig i dammarna.

G Damm

Beskrivning: Grund damm med grumligt brunt vatten och dyig botten. Bredkaveldun täcker större delen av dammen samt även mindre förekomst av andmat och kabbleka. Vanlig snok samt ett gräsandspar höll till vid dammen. Vanlig snok är fridlyst enligt artskyddsförordningen.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Dammiljön i sig utgör ett visst biotopvärde. Vanlig snok, som är fridlyst, ger ett visst artvärde.

H Lundartad skogsremsa mellan Filsbäcken och golfbana

Beskrivning: Lundartad trädmiljö mellan Filsbäcken i väst och golfbanan. Förutom två jätteträd, en klibbal med diametern 105 cm samt en pil med diametern 125 cm, växer det grövre träd av skogsek, skogslönn och bok. I södra delen finns det ett bryn med hägg. I fältskiktet påträffades gulsippa, rödblåra, harsyra, svalört, ormöga, skelört, humle, vitsippa och skogsbräken. Vid en husruin intill ån i norra delen växer det buskar av röda vinbär, rhododendron och spirea. Här fanns också ett biflöde med mycket järnutfällningar. Kabbleka växer i vattnet intill. Det finns även förekomst av döende och död ved i form av stående träd och lågor. På en al påträffades den rödlistade arten svartöra^{NT}. Bland övriga fynd på ved kan nämnas stor hjortticka, tegelticka, styvskinn, korkmussling, ostronmussling, krushättemossa, liten vaxlav samt flera olika knappnåls lavar som gulnål, grå nållav och grön spiklav. Bland sångfåglarna noterades härmsångare och svarthätta. Området i norra mellersta delen, som inte klassats, domineras av brännässla och hundkex.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Åmiljö med grova lövträd och en viss andel döende och död ved skapar ett påtagligt biotopvärde. Förekomst av svartöra^{NT}, signalarterna gulnål och krushättemossa samt flera andra arter knutna till döende och död ved ger ett visst artvärde.

13 Objekt H. Lundartad miljö intill Filsbäcken.

14 Objekt H. Förekomst av gulsippa

2018-06-29

I Trädremsa intill golfbanebyggnader

Beskrivning: Trädremsa av äldre björk och enstaka äldre granar samt yngre träd av hägg, björk och *Salix*.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Lövsogsremsa med äldre björk ger i sig ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

J Lindallé

Beskrivning: Dubbelsidig trädallé med 16 äldre lindar varav ett hålträd. Alléer omfattas av det generella biotopskyddet. På stammarna växer allmänna epifyter.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Alléer av åldrande ädellövträd och hålträd skapar förutsättningar för många olika organismgrupper vilket ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

15 Objekt H. Jätteträd av pil med kryptogamflora knuten till den döende veden.

K Sekundär lövskog på gammal inägomark med många diken

Beskrivning: Gammal inägomark som växt igen med medelålders sekundärskog av löv. Trädslagen består av björk, asp, sälg, klibbal och hägg. Längs de parallella diken som löper i nordsydlig riktning står det kvar en del äldre träd, bland annat en grov sälg i kanten mot golfbanan. Dikena har delvis förlorat sin funktion och i mellersta delen där marken försumpats växer det klibbal och *Salix*-arter. I undervegetationen finns det hagtorn, röda vinbär, berberis samt slyuppslag av björk, *Salix*, klibbal och hägg. På några ställen har det även börjat komma granplantor. Bitvis förekommer det rikligt med död ved, både grov och klen, i olika nedbrytningsfaser. Flera av lågorna är övervuxna med mossor. I fältskiktet växer det bl.a. harsyra, smultron, klotpyrola och vårfryle. Kransmossa hittades på några ställen i bottenskiktet. På kvarstående något äldre träd längsmed diken påträffades fjällig dagglav och signalarten krushättemossa. Viss plockhuggning har skett i området. I kraftledningsgatan norr om objektet påträffades ett tiotal exemplar av signalarten scharlakansvårskål s.lat. I brynkanten mot golfbanan sjöng en gulsparr^{VU} och stjärtmes observerades i området.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Biotopkvaliteter som rikligt med död ved, äldre träd längs med de gamla diken samt försumpningen i mellersta delen bidrar till en varierad miljö. På vårarna utgör sälgarna och videsnåren

16 Objekt G och I. Liten damm i förgrunden och trädremsa intill golfbanebyggnad i bakgrunden.

17 Objekt J. Dubbelsidig lindallé.

2018-06-29

en viktig pollenresurs för solitärbin som har sina bohål i de sandiga kullarna på golfbanan intill (se område D och E). Detta ger ett påtagligt biotopvärde. Artvärdet är lågt.

L Kraftledningsgata med scharlakansvårskål

Beskrivning: Kraftledningsgata med videsnår som röjs med jämna mellanrum. Ett tiotal fruktkroppar av scharlakansvårskål s.lat. påträffades.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Lågt biotopvärde men ett visst artvärde i form av scharlakansvårskål s.lat.

M Lövsogsstråk mellan ledningsgata och villaområde

Beskrivning: Lövsogsstråk mellan ledningsgata och villaområde. Trädskiktet är olikåldrigt och består av björk, sälg och asp. Buskskiktet utgörs främst av salix och rönn. I fältskiktet dominerar bredbladiga gräs, kirskaal, bräkenväxter och vårfryle mm. I bottenskiktet återfinns marktäckande allmänna arter som husmossa och väggmossa.

18 Objekt K. Före detta inägomark med diken som växt igen med sekundärskog. På sina ställen god förekomst av död ved. På våren utgör videsnåren och sälgarna en viktig pollenresurs för solitärbin.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Det olikåldriga trädskiktet med björk, sälg och asp ger ett visst biotopvärde. Lågt artvärde.

2018-06-29

N Skogsområde intill väg 44 i norr ner till åkermark söder om bostadsområde

Beskrivning: Norra och mellersta delen består av lövdominerad skog på plan stenfri mark som längre tillbaka i tiden troligtvis varit jordbruksmark. Viss plockhuggning har skett i området. I östra delen ingår ett mindre parti av medelålders granskog. Södra delen är mer barrdominerad, huvudsakligen av grov tall. Skogen är skiktad med varierande trädåldrar och består av björk, asp, tall, lönn, ek, bok och gran. I skogspartiet växer det en del grova tallar, hålträd av asp samt några högstubbar och lågor av björk. I undervegetationen finns det slyuppslag av björk, rönn, ek, sälg mm. Det finns även förekomst av vinbär och måbär samt en liten idegransplanta. I fältskiktet växer arter som gullviva, gulplister, revlumner, mandelblomma, knippfryle, vårfryle, vitpyrola, löjtnantshjärta, kirskål, fyrkantig johannesört, luddtåtel, teveronika, daggkåpor, vitsippor, vintergröna, humle, harsyra, liljekonvalj, ekorrhör och blåbär mm. Kransmossa hittades på några ställen i bottenskiktet. I kraftledningsgatan i mellersta delen påträffades en skogsödla samt lite skvattram. Bland fåglar som påträffades kan nämnas kungsfågel^{VU}, stenknäck, lövsångare och gransångare. Blanksvart trämyra påträffades i ett äldre träd. Åkermarken i syd avgränsas av diken längs med södra och sydvästra kanten.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Biotopkvaliteter som grov tall, hålträd av asp samt viss skiktning ger ett visst biotopvärde. Förekomst av artskyddsförordningsarter som skogsödla, revlumner, och gullviva samt naturvårdsintressanta arter som gulplister och blanksvart trämyra ger ett visst artvärde.

O Björkallé

Beskrivning: Enkelsidig trädallé med 12 björkar. Alléer omfattas av det generella biotopskyddet.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Alléer av medelgammal björk ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

P Lövskogsdunge

Beskrivning: Lövskogsdunge på plan mark där medelålders till äldre björk dominerar med inslag av ung sälg, gran, hägg och rönn. Skogspartiet är gallrat för att ge området en parkliknande karaktär. Fältskiktet är näringspåverkat och har inslag av kirskål, brännässlor, narcisser, älgört, liljekonvalj, nejlikrot, majsmyrblomma, harsyra och bräkenväxter.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Lövskogspartier med medelålders till äldre björk ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

19 Objekt L. Videsmår i kraftledningsgatan med förekomst av scharlakansvårskål.

20 Objekt L. i kraftledningsgatan växer scharlakansvårskål på döda pinnar i undervegetationen.

2018-06-29

21 Objekt M. Lövsogsstråk mellan villaområde och kraftledningsgata.

22 Objekt N. Promenadstråk i skogsmiljön. Grova aspar längs med promenadstigen.

2018-06-29

23 Objekt N. Skogsödla i kanten på kraftledningsgatan som löper genom objektet.

24 Objekt N. Grov tall i skogen.

2018-06-29

Q Ytterligare en björkallé

Beskrivning: Enkelsidig trädallé med 15 medelålders björkar längs med litet dike. Alléer omfattas av det generella biotopskyddet.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Alléer av medelgammal björk ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

R Bryn med blommande träd och buskar intill väg 44

Beskrivning: Sydvänt varmt bryn mellan väg och golfbana. Blommande träd och buskar som fågelbär, häggmispel, syren, vide, sälg och rönn samt björk och naverlönn^{CR}. Naverlönnen som är akut hotad på rödlistan är antagligen inplanterad på platsen.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Blommande buskar och träd i sydvända bryn är viktiga miljöer för många insekter och ger ett visst biotopvärde. Naverlönnen är troligtvis inplanterad och bedöms därför endast ha ett lågt artvärde.

S Lövskogsdunge norr om väg 44

Beskrivning: Lundliknande lövskogsdunge med asp, klibbal, björk, rönn, skogslönn, hägg och hagtorn. Träden är av olika åldrar och det finns även bukettformade ungräd och bitvis mycket sly. I objektet finns det ett fuktigt, delvis torrlagt dike som löper i västöstlig riktning. I fältskiktet dominerar kirskaål samt även älgört, brännässlor, hallon, vitsippa och svalört.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Den lundartade miljön med lövträd i olika åldrar och bitvis fuktig mark ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

T Dubbelsidig trädallé

Beskrivning: Dubbelsidig trädallé med 11 äldre träd av skogslönn, klibbal, skogsek och hagtorn. På träden växer bland annat kyrkogårdslav, dagglav, fjällig dagglav, brosklav, rosettbrosklav, mjölig brosklav och allémossa. Alléer omfattas av det generella biotopskyddet.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Alléer av åldrande ädellövträd skapar förutsättningar för många olika organismgrupper vilket ger ett påtagligt biotopvärde. Förekomst av epifyter som gynnas av solexponering och dammig-pregnering ger ett visst artvärde.

25 Objekt O. Björkallé.

26 Objekt P. Lövsjögård med björk.

2018-06-29

U Lundliknande lövskogsremsa längs Öredalsån norr om väg 44

Beskrivning: Lundliknande skogsremsa längs med Öredalsån som domineras av både grov och ung klibbal och har inslag av äldre björk, enstaka grov skogsek och skogslönn. Ett hålträd av klibbal noterades i skogsmiljön. I buskskiktet förekommer bland annat hägg och riklig förekomst av kulturväxten humle. I fältskiktet växer det svalört, vitsippa, liljekonvalj, hallon, rödblåra, flädervänderot, älgört, kirskaål, brännässla mm. Ån, som är något slingrande med små sandbankar i innerkurvorna, har höga kanter och sandig botten, vattnet är lätt brunfärgat. Fåglar som noterades var gärdsmyg, grönfink, ärtsångare och talgoxe.

Naturvärdesklass: 4 Visst naturvärde

Motivering: Den lundartade lövskogsmiljön, grova träd och ett hålträd ger ett visst biotopvärde. Artvärdet är lågt.

27 Objekt R. Blommande bryn av träd och buskar intill väg 44.

28 Objekt S. Lövskögsdunge norr om väg 44 med en del klibbal.

29 Objekt T. Dubbelsidig allé med ädellövträd och epifyter som gynnas av solexponering och dammimpregnering.

2018-06-29

30 Objekt U. Lundartad kantzon längs med Öredalsån.

2018-06-29

Bilaga 2 – Fynd av naturvårdsintressanta arter

I denna bilaga listas fynd av naturvårdsintressanta arter. Koordinater anges i WGS84.

WGS84 N	WGS84 O	Artfynd av naturvårdsintressanta arter, kulturlämningar etc.	Värde
58,487991	13,239579	Sånglärka	NT
58,487508	13,242536	Stjärtmes	
58,485933	13,242811	Gulspurv	VU
58,486925	13,241774	Vanlig groda	fridlyst
58,485731	13,239146	Vanlig groda	fridlyst
58,485513	13,238029	Vanlig groda	fridlyst
58,486450	13,242494	Brun kärrhök	fridlyst
58,487709	13,243148	Krushättemossa	signalart
58,489260	13,242496	Kransmossa	
58,489970	13,242088	Scharlakansvårskål s.lat.	signalart
58,492044	13,250893	Gullviva	fridlyst
58,492126	13,252646	Mandelblomma	
58,492091	13,255665	Revlummer	fridlyst
58,492119	13,255417	Kransmossa	
58,491462	13,254951	Gulplister	
58,491556	13,253576	Liljekonvalj	
58,491423	13,253234	Gullviva	fridlyst
58,491470	13,253397	Blanksvart trämyra	
58,490103	13,242081	Scharlakansvårskål s.lat.	signalart
58,490189	13,242027	Scharlakansvårskål s.lat.	signalart
58,490405	13,256448	Gullviva	fridlyst
58,490292	13,256862	Idegran	fridlyst
58,490203	13,257303	Kransmossa	
58,489334	13,257974	Skvattram	
58,489327	13,258015	Skogsödla	fridlyst
58,488592	13,259151	Blanksvart trämyra	
58,487919	13,256692	Kuddticka	
58,487421	13,254640	Kungsfågel	VU
58,488887	13,250840	Hämpling	
58,492940	13,259918	Naverlön	CR
58,493366	13,261061	Rödblåra	
58,493669	13,262616	Fjällig dagglav	
58,493706	13,262695	Kyrkogårdslav	

WGS84 N	WGS84 O	Artfynd av naturvårdsintressanta arter, kulturlämningar etc.	Värde
58,493739	13,262861	Allémossa	
58,493311	13,264139	Humle	
58,487085	13,232994	Kungsfågel	VU
58,491158	13,237520	Gulsippa	fridlyst
58,491129	13,237794	Liten vaxlav	
58,490154	13,235743	Svartöra	NT
58,490043	13,235815	Krushättemossa	signalart
58,488552	13,236145	Snok	fridlyst
58,487357	13,235539	Gulnål	signalart
58,490001	13,241138	Gulsparv	VU
58,491574	13,240771	Gullviva	fridlyst
58,488378	13,239372	Stor svävfluga	
58,488365	13,239265	Sälgsandbi	
58,488364	13,239337	Nomada	
58,488361	13,239190	Sphecodes	
58,486658	13,236742	Sälgsandbi	
58,486645	13,236724	Nomada	
58,486645	13,236762	Stor svävfluga	
58,486639	13,236752	Sphecodes	
58,491663	13,242293	Mandelblomma	
58,491807	13,254351	Stenknäck	

2018-06-29

enetjärn
natur

På uppdrag av Lidkings kommun